

DEO OPTIMO MAX. UNI ET TRINO,

VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ,
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA,

QUOD LIBETARIIS DISPUTATIONIBUS,
mane discutienda, in Scholis Medicorum, die Jovis secundâ mensis
Januarii, anno Domini M. DCC. LXVI.

M. RAYMONDO DE LA RIVIERE,
Doctore Medico, Præside.

An specificum Vipera morsus Antidotum, Alkali volatile?

I.

VENENA, Græcis τοξία, οδυναι etiam, sed deleteria, ea omnia non immerit dixeris, quæ sub parvâ mole, vel intus assumpta, vel extus applicata, naturalem corporis statum, brevi nunc, nunc tardius destruunt. Triplex venenorū genus pro tripli naturæ regno. Quæ vegetabili ortum debent, ob rodentem vel causticam indolem, ut Aconitum, aliaque plura, vel ob vim inspissatim, narcoticam, noxia deprehenduntur. Ex mineralibus venena, acida plerumque sunt indolis. Quæ ex animalibus depromuntur, valde subtilia sunt, & morsu vel puncturâ potissimum irreputantur; hinc promptius per varias partis lœsæ contractions, vascula minima, inde massam sanguineam permeant. Quid igitur mirum, si spiritibus animalibus permixta materies yenosa, fibrillas nerveas dolorificè admundū pungat, convulsiones à vividiō, & inordinato spirituum motu, citius excitet, omnes humores inficiat, totumque corpus contagione labefactet? Cujuslibet veneni non eadem est seviria, non idem malignitatis gradus; alia magis, alia minus seviant. Ut diversa est partium corporis structura, sic pro diverso pariter subjectorum habitu discrepant venena; quam multiplex ac diversa latentium humorum conditio, tam dissimilis in indē exorientium symptomatum ratio. Non omnes aquæ vehementer eodem veneno afficiuntur, quidam levius, violentius quidam, quidam citius, tardius quidam. Inter animalium venena, non insimum obtinet locum Vipera venenum, cuius eriam non eadem est in omnibus Viperis, & corporibus, energia, non eadem in omnibus Regionibus, calidioribus, frigidioribus vè sevitas; imò etiam, ex pluribus Physicis, pro animalis, plus vel minus irati, mole, colore, & sexu, variis fortitur eventus Viperae morsus. Non ergo omni fidas remedio, sed illud eligas, & specificum quasi habeas illud, quod in casu quolibet, tutissimo, citissimo, felicissimoque coronabitur effectu.

II.

INTER exitiosos admodum serpentes, reptile vivipar (Vipera) unde nomen forsitan fortitur, lentius repit, nunquam exsilit, sicut ab aliis serpentibus differt. Pluribus de ipsius formâ, figurâ externâ, Anatome & Historiâ passim descriptis (a), & ad præfens institutum non pertinentibus omisssis, oris vulnifici interiora summatim exponere sufficiat. Unum ex utrâque maxillæ superioris parte, ab ipsomet ortu obtinet aduncum dentem Vipera, qui peculiari actione musculari, cum maxillæ superioris osse exteriori,

* Auctore M. J. F. C. MORAND, anno 1749.

(a) Mém. de l'Acad. R. des Sc. de Paris, depuis 1666 jusqu'à 1699, tom. III, I. part. p. 217.

2

antrorum protruditur. Basi illius ossis affigitur vesicula flavo liquore plena; cui annis
 citur *ductulus excretorius*, fibris musculosis, & in longum & in circulum protinus (b);
 munitus, quarum ope è vesicula exprimitur succus, ab acuto, & fistuloso dente in
 inflictum vulnus stillans. Tanquam mera salivalis materies, à quibusdam accipitur ille
 liquor (c), cùmque absque ullo incommodo non gustatus duntaxat, pluriesque deglutit-
 usque (d), sed sanguini etiam per aperta recenti vulnera vasa fuerit permixtus, hunc
 venenatum esse negant, & à solis irata Viperæ concitatis spiritibus, omnem symptom-
 atum syndromen repetunt. Qui morsus Viperæ effectuum aetiologyam rimari voluerit,
 dentes partesque vicinas perscrutetur, hic mali sedem, sòntemque detegit. Siscitanti
 verò, quānam sit talis veneni natura, à Viperæ demorsus inspiciendus proponatur.
 Acutè dolet pars lœsa, incalescit & rubet, gangrenæ prænuntius succedit livor, vicine
 partes brevissimè intumescunt; his accedunt languor, totius corporis debilitas, pulsus
 celer, debilis tamen, & intermittens: convulsus motus, frigidus comitatur sudor,
 supervenit icterus, fuit statim umbilicalis regio: excitantur nausea, biliosoque evo-
 muntur materies. Quanquam autem periculi sit plenus Viperæ morsus, non tamen tru-
 cidat semper; citius aliquandò ocyûlve apparent symptomata, & pro gradu quo cor
 & cerebrum virus penetravit, pro tempestatis, demorsi, mordentis, temperiei, sanguinis.
 Diatheseos, viictus, aliorumque similium ratione, plus vel minus exacerbantur. Sic
 explicabitur quomodo plura animalia post mortuum spontè curata fuerint; alia vero
 occisa (e) quomodo semetipsum à Viperæ vulneratum, coram illustrissimâ Scientiarum
 Academiâ Parisiensi, intrâ breve tempus curaverit D. Charas. Verum tamen haud
 absurdè coucludam, mortem ostia pulsare, nisi remedia tempestivè adhibeantur. Sed quo-
 dnam medicamentum, tot & tantos compescet tumultus? Illud erit quod & poros
 aperire, & sudoris beneficio, per patentia cutis ostiola, venenosam eliminare ma-
 teriam poterit.

(b) MEAD, de Viperâ.

(c) D. CHARAS, Regis Scientiar. Academ. Socius.

(d) Francic. REPI, Observ. de Viperis.

(e) Idem.

I I I.

NE M I N I licet accurate nota sit, & perspicua veneni Viperini indoles, de eo
 tamen à posteriori, ratiocinari licet; 1º. Ex frigore morsum affigente, ex pulsu
 cum quādam mollitie debilitato, affici fluida, injectoque succo turbata inspissari,
 suspicandi locus est. Assertum confirmant bilioli vomitus, symptomaticus icterus, dolores
 abdominis; 2º. Genus nerveum affectum designant motus convulsi. Quomodo autem
 excitantur? quæstio sane difficultis, & ex nervorum structurâ, (cùm innoteſcat,) facile
 forſan, eruenda. In his curandis infinita propè à Neotericis instituta fuerunt experi-
 menta. Notum est omnibus qui Viperas colligunt, Viperinâ axungâ vulnieri citò ap-
 plicatâ, omnes ab hoc morsu futuros eventus præverti; hoc specificum laudibus effert
 clarissimus Anglus (a). Ferrum, ad eum caloris gradum qui vix tolerari potest calefa-
 etum, applicatumque parti, tanquam eximium in hoc morbo, comprobatumque ex-
 perientis remedium prædicat. D. BOYLE Apud Americanos, pulvere pyro super
 parte demorsâ accenso; apud Longobardos, Genista tinctoria succo, ad Cyath. I. exhibi-
 bito (b); apud Venatores. Pictavientes, quarundam decoctione plantarum, levique
 partis lœsa scarificatione, nulla habetur præstantior Viperæ morsus medela. Ab anti-
 quioribus, Viperinæ partes coctæ, felicissimè exhibebantur. Tanquam certissimum an-
 tidotum ab Anglis celebratur oleum simplex Olivatum (c), sed à viris spectatissimis in
 dubium revocatur hujuscè Pharmaci vis & energia. Ignis, caustica, ligaturæ, junctæque

(a) MEAD, Lib. Anglic. de Venen. p. 29.

(b) Cynolur. Med. Herniannian. à Joh. Boecler. Argentorat. 1731, p. 4897.

(c) VATIKUS, Dissertat. de novo Antidoto adverſus Viperar. mors.

scarificationi cucurbitulae, ut plurimum adhibentur. Aqua Muriatica, spiritus Vini Camphoratus, aut spiritus Theriacalis, vulneri promptius scarificando, emplastroque ve catorio cum Theriacâ, oleo Succini & Castorei simul mixtis obtegendo, calidè applicantur. In deligatione, vulnus oleo Scorpionum, Rutæ, Chamomeli, balsamoque Peruviano illinitur. Curationem absolvunt Alexipharmacæ, diversæ preparationes Viperæ, & omnia quæ cor ad celeriores vibrationes stimulando, natura conatum jucare poterunt. Hinc promiscuè & efficaciter usurpantur sudorifica, & cardiaca, pois aperiendis æqualiter habilia, cardiaca præstans gangrenosæ putrefactioni, ex Viperæ veneno oriundæ apprimè idonea. Nec silentio prætermittenda Theriaca, quæ ex suâ ad Venena omnia, imprimis verò morsus Viperarum efficaciâ, nomen obtinuit. Quodnam vero, Alkali volatili tutius, certiusque datur remedium?

I V.

SAL volatile, omnium medicamentorum nobilissimum, spiritibus quibus turget fanguis analogum, hos recreat, reficit, & nifum, quo noxiæ quæque amoliri conantur, reborat; intimaque corporis partes subit celerrimè, occlusas venarum scaturigines, meatus cohærentes aperit, humores concretos dissolvit, noxiosque per corporis emunctoria eliminat. Pro diversâ vulnerum & injecti veneni ratione, quantitate, qualitate diversimodè vim suam exeret Sal volatile, nunc citius, nunc tardius, pro variâ succorum inspissatorum indole, pro vario inspissationis gradu, sed semper felicissimo cum successu, si statim & sèpius exhibeat. Hujuscè Pharmaci in eo casu virtutem nunquam fari commendandam. Non ita pridem demonstravit experientia, mense Julio anni 1747, in excursione Botanicâ, quam vulgo nuncupant *Herborisation de S. Prix*, ex nomine pagi, ad quem iter instituitur.

Vix quidam celeberrimum Professorem Bernard. DE JÜSSIEU unâ cum frequenter, rûm rei Herbariæ, rûm Historiæ naturalis & Medicæ; pro ratione instituti vel oblegamenta, cuiuslibet conditionis studiosis, per agros comitans, dum Anguis in montis Mauraniaci valle amoenissimâ venabatur, in Viperam, quam primâ facie Colubrum autumavit, nefcens incidit. Hunc, ex unâ in alteram manum securus transferebat. Irâ succensus Anguis, occupat hanc mortu, maleficamque eructat saniem, iteratis amplexibus alteram implicat, triplicique demum sauciata vulnera. Dolore, & intumescentiâ quæ lœvos artus brevi incessanter impulsus æger, undè doctrinam, hinc & etiam malis medicinam querit. Extremâ carpitur caudâ Serpens (a), & peritislimo defertur Magistro qui Viperam, non Colubrum, pronuntiavit, nullaque reliquâ mortuâ, alkali volatile liquidum, deinde sal volatile, intus & extus adhibuit. Ferox interea fævit venenum, gravissimaque adoriuntur symptomata. Brachia subitaneo tumore corripi, & in horrendam magnitudinem assurgere, undè ligaturæ ex consilio cuiusdam primùm admotæ, solvuntur. Jam trist pallore inficitur vultus, accedunt nauseæ sudor frigidus, animi diliquia. Quo pernoctandum erat, agrum recto tramite cum duobus aliis philiatris ego deduxi, & Alkali volatile guttatum in vino mixtum, sèpius sèpius propinandum exhibui. Lecto compositus, Alkali volatile juscuso immixtum, solet æger, & paulò post, delirio levî ciborumque ingestorum vomitu correptus est. Ad dolores & torpores in brachiis levandos, vulnera, & partes inflatae, oleo Olivarum, & sale Armoniacali, hacce nocte sèpius illita fuerunt. Hac methodo post largos sudores melius se habuit ægrotans, & sex horis elapsis ita convaluit, ut postridiè, arva nobiscum, primâ luce petierit. Per plures deinde dies extus repetito sèpius illitu, intus sale volatili usus est. Æquè salubriter, eodem ferè processu, pari casu, mense Julio anni 1749 prope Balgentiacum, in Aurelianensi agro adhibuit spiritum volatilem Viperæ, Doctor Medicus D. YVON, qui supradicti eventus testis fuerat (b).

(a) Sic arrepta Vipera, digitos attingere nequit.

(b) In Musæo hort. R. Parisi, affervatur hac Vipera, ex dono auctoris Théos M. MORAND.

EXULET ergo tanta medicamentorum sylva, quā nihil ad distingendum agrotantium salutē potest (a). Procul hinc caustica, ignis, ligatura, scarificationes, cucurbitula etiam & alia quæ asperiora nimis; apage emplastrorum, aliorumve topicorum farrago, quæ citatiorem latamque satis victorian non proferunt. Ad compendiosam selectamque Medicinam, iste revocetur apparatus. *A curatoria methodi simplicitate, curati securitas* (b). Per multis & compositis indicationibus, sèpissimè pauca & simplicia sufficiunt medicamenta. Ed salubriss est Pharmacum, quòd plurimum & valde compositorum vires in se solo contineat. In fibratum elatere, & liquorum fluxilitate restituendis, pricipua Viperae morsus curatio versatur. Hæc omnia descripta me hodo tuò citòque assequeris (c): Alkali volatile, tenuissimis suis & valde perniciibus particulis, exiles canaliculos faciliter permeat, naturæ laboranti juvenem afferit; si quid inest liquoribus, tenax, viscidum, ac solidorum oscillationibus inobediens, illud alkali ope totidem cuneorum instar dividitur, atteritur, comminuitur. Partes solidas quas præter labuntur fluida, admotum excitat, actuosis particulis sanguinem exagitat, & dissolvit, vasorum Systolen adauger, Diaphoresum promovet, & sudores. Forsan objicies, sanguinem in patellâ effusum, ab alkilibus pluribus tûm fixis, tûm volatileibus oleosis inspissari (d), sed hic effectus, ex aëre aratum partium miscellâ oriri potest. An calorem quo pollet hocce medicamentum, noxiun supponeres? Nonne semina quædam, & fructus nonnulli, acriùs os afficiunt, & tamen salubre sanguinis fervori frenum injiciunt; sic semen Cardamomi, masticatum, calido licet donetur sapore, sitim nihilominus, in ore ipso salubriter extinguit. Quid plura? Hujus medicamenti vim afferit experientia, quapropter ne dubites concludere:

Ergo Specificum Viperae morsus Antidotum, Alkali volatile.

(a) HOFFMAN. Med. rat. System. Tom. 3. Sect. 1. Cap. 3.

(b) T hesis D. LE THIEULLIER.

(c) *sc.* Sapon. gr. xij. fp. vin. $\frac{2}{3}$ j. olei succ. q. s. ad solutionem. m. cum fp. volat. sal. ammon. git. a 1 al. hedinem lacteam. aqua dicta, EAU DE LUCE. Edit. Franc. de la Pharm. de Londres.

(d) Chym. BOHERAAY. Tom. 2. p. 239.

D O M I N I D O C T O R E S D I S P U T A T U R I.

*M. Franciscus - Ludovicus
THOMAS D'ONGLÉE.*

M. Guillermus EUME'E.

*M. Marinus - Jacobus - Clarus
ROBERT.*

*M. Maximilianus - Josephus
LEYS.*

*M. Joannes DESCemet,
Censor Regius.*

*M. Joannes - Bapista - Fran-
ciscus DE LA RIVIERE,
Consiliarius Regis ordinarius
in ejus Castelletto.*

*M. Joannes ASTRUC, Pro-
fessor Regius.*

*M. Guillermus - Josephus
DE L'EPINE, Antiquus
Facultatis Decanus.*

*M. Ludovicus - Hieronymus
COSNIER.*

Proponebat Parisis LUDOVICUS - ALEXANDER CÉZAN, Parisinus;
Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus, A. R. S. H. 1766.

A SEXTA AD MERIDIEM.